

10 Episke tekster

10.1. Plot og komposition

Præsentation

Herunder er optrykt folkeeventyret "Kong Lindorm". Eventyret kan anvendes som udgangspunkt for at indøve enkel kompositionsanalyse.

Tekst

anonym: *Kong Lindorm*

Kong Lindorm er optegnet af adjunkt N. Levinsen i 1854 efter Maren Mathisdatter i Fureby ved Løkken. Senere genfortalt i Axel Olriks Danske *Sagn og Eventyr fra Folkemunde* 1913.

Opgaver

1. Inddel folkeeventyret efter hovedfaserne i handlingen.
Opstil på baggrund af handlingsoversigten en tidslinje, og diskuter, hvad der er eventyrets overordnede plot.
2. Giv en kompositionsanalyse af teksten.
I analysen skal bl.a. indgå overvejelser om tekstens indledning og slutning og en redegørelse for spændingsopbygningen i teksten.

10 Episke tekster

Tekst

anonym:

Kong Lindorm

Der var en konge, som havde så dejlig en dronning. Den gang de havde bryllup og gik til sengs den første nat, da var der ingenting skrevet på deres seng; men da de stod op, stod der skrevet på den, at de ingen børn skulle have sammen. Det blev kongen meget bedrøvet over, men dronningen endnu mere: hun syntes, det var så tungt, at de ingen arving skulle have til deres rige.

En dag gik hun i dybe tanker; og så mødte hun en gammel kælling, som spurgte, om hun måtte vide, hvad dronningen var så bedrøvet for. Dronningen så op og svarede: "Åh, det kan ikke hjælpe noget at sige det; det er en ting, du ikke kan hjælpe mig med" — "Åh, det kunne da hænde", sagde den gamle og bad dronningen om at fortælle det. Ja, hun kunne da sagtens sige det; og hun fortalte da, hvordan der stod skrevet på deres seng bryllupsmorgenen, at de ingen børn skulle have, og det var hun nu så bedrøvet over. Det kunne hun nok give råd for, sagde den gamle. I aften, når solen gik ned, skulle hun tage en kovs — sådan et lille rundt drikkekar med to ører — og sætte den omvendt i nordvesthjørnet af haven; i morgen, når solen stod op, skulle hun tage den igen, så ville der stå to roser under den, en rød og en hvid. Tog hun den røde og spiste, så blev det en dreng; tog hun den hvide, så blev det en pige; men hun måtte ikke tage dem begge to.

Dronningen gik hjem og gjorde, som den gamle havde sagt. Om morgenen, da solen stod op, gik hun også ned i haven og tog kovsen op; da stod der to roser, en rød og en hvid. Nu vidste hun ikke, hvilken hun skulle tage og spise. Tog hun den røde, og det blev en dreng, kunne han komme i krig og blive slagen; og så havde hun alligevel ingen børn. Så ville hun da hellere tage den hvide; så det blev en pige; hun kunne blive hjemme hos dem, og siden kunne hun blive gift og få et andet kongerige. Den tog hun da og spiste; og den smagte hende så fortræffelig godt, at hun også tog den røde og spiste. Hun tænkte ved sig selv, at skulle hun nu få tvillinger, så gik det da ikke værre.

Nu traf det sig så, at kongen var i krig netop på denne tid, og da dronningen mærkede, at hun var med barn, skrev hun til ham og lod ham det vide. Det blev han meget glad over. Tiden gik, og tidens fylde kom, at hun skulle føde; men da fødte hun en lindorm til verden. Så snart han var født, forsvandt han ned under sengen og ingen så, hvor han blev af. Men senere på dagen fødte dronningen et drengebarn; og så blev der ikke talt mere om lindormen.

Da kongen kom hjem til sit rige, blev han meget glad over den prins, der var født ham; og sådan stod det hen, lige til prinsen var så stor, at han skulle giftes. Der blev spændt seks heste for en kongelig vogn, og så agede han ud for at finde sig en prinsesse, der var fin nok for ham. Men ved den første korsvej han kom til, kunne han ikke komme længere; for da lå der en uhyre lindorm midt på vejen med opspærret gab, og den råbte: "Giv mig en brud, førend du får en". Der var ikke andet for, end at den kongelige vogn måtte vende om igen og prøve at komme frem ad en anden vej. Men hvad hjalp

10 Episke tekster

det? Ved den første korsvej han kom til, lå lindormen og sagde: "Giv mig en brud, før end du får en". Så måtte prinsen vende hjem til slottet uden at komme til fremmede konger; og hans moder, dronningen, måtte gå til bekendelse og fortælle om, hvordan hun havde spist både den røde og den hvide rose, og om lindormen som hun havde født til verden. Der var altså ikke andet for, end at man måtte se at skaffe lindormen en brud, før end hans yngre broder kunne blive gift. Kongen skrev da til et fremmed land om en brud til sin søn, men hun fik slet ikke sin brudgom at se, for hun stod ved siden af ham i den sal, hvor de skulle vies; og om aftenen blev de begge ført til brudekammeret. Men da man så ind i kammeret næste morgen, da var det helt blodigt, og lindormen lå der alene.

Da der var gået nogen tid, skulle prinsen på ny ud at finde sig en prinsesse, og han agede af sted i en kongelig karet med seks heste for. Men ved den første korsvej, de kom til, lå lindormen der igen med opspærret gab og sagde: "Giv mig en brud, før end du får en". Så måtte vognen vende om, og de var lige vidt.

Nu skrev kongen til mange kongeriger, om der var nogen, ville have kongens søn; og der kom atter en prinsesse endnu mere langvejs fra end den forrige. Hun fik heller ikke sin brudgom at se, før hun kom ind i den sal, de skulle vies i og da var det lindormen, der stod ved hendes side. Om aftenen blev de ført til brudekammeret begge to; men om morgenen var kun lindormen der, og kammeret var helt blodigt.

Da prinsen næste gang rejste ud, kom han ikke længere end til første korsvej; der lå lindormen igen med opspærret gab og bad om en brud. Prinsen kom da tilbage til slottet og sagde, at kongen måtte sørge for en brud til hans ældre broder. "Nu ved jeg knap mere", sagde kongen, jeg har gjort mig til uvenner med to mægtige konger, hvis døtre er kommet her til brud, så nu ved jeg ikke, hvor den tredje brud kan skaffes fra".

Nede ved skoven lå et bitte hus; der boede kongens fårehyrde. Han var en gammel mand og havde en datter. Ham går kongen ned til og siger: "Hør, gode mand, vil du ikke lade mig få din datter til min søn"? — "Åh nej", siger han, "det kan jeg da ikke gøre; for ét er, at jeg kun har det ene barn til at forsørge mig i min alderdom, et andet er, at da han ikke ville spare sådanne dejlige prinsesser, så sparer han heller ikke min datter, og det synes jeg er synd". Men kongen ville have hende, og den gamle måtte give sit mindeⁱ

Den gamle fårehyrde går ind og fortæller datteren dette. Hun bliver meget bedrøvet over, at hun skal gives til ormen. Hun går skoven og jamrer og klager, men så kommer der en gammel kone frem ved en stor hul eg og spørger, hvorfor hun er så bedrøvet. "Jeg kan sagtens have grund til at være bedrøvet", svarer hun, men det kan ikke hjælpe at sige jer det; for det er ikke noget, I kan hjælpe med" — "Åh, det kunne da hændes", sagde den gamle, "sig det kun". — "Jo, det er sådan, at jeg skal have kongens søn, og det er en lindorm; han har splittet to prinsesser ad, og nu ved jeg, at han også splitter mig ad". — "Åh, det er der råd for, når du blot vil lyde mig", siger gamle. — "Ja, det vil jeg". — "Når du har stået for præsten med ham, og du ved, at du skal ind i kammeret, så skal du være i ni særke; og du skal forlange en balje fuld at ludⁱⁱ og en balje fuld at sødmælk, og så mange ris som en karl kan bære i sin favn; og alt det skal sættes ind i

10 Episke tekster

kammeret. Hver gang han byder dig skyde din særk af, skal du byde ham at skyde hammen af; og siden skal du piske ham med ris og lud og bade ham i sødmælk og lægge ham i din arm, men så skal du falde i søvn, om det er aldrig så lidt”.

Bryllupsdagen kom; og de kom og hentede hende med en kongelig vogn og kørte hende op på slottet; dér skulle hun nu pyntes til brud. Hun bad om at de ville skaffe hende ni hvide særke, som aldrig havde været brugt før, desuden et kar med sødmælk og et kar med lud, og så mange ris som en karl kunne bære i favnen. Folkene på slottet fandt jo, at det var noget bondetossesludder og indbildning; men kongen sagde, at hvad hun forlangte, skulle hun have. Nu bliver hun klædt som den dejligste brud og kommer ind i salen. Lindormen kommer også skridende ind og står ved siden af hende, og de bliver viet sammen; og hele brylluppet bliver holdt, som det sømmer sig for kongens søn. Om aftenen, da de var fulgt til brudekammeret, og døren var lukket, så siger han til hende: ”Skøn jomfru, skyd en særk” — ”Kong Lindorm, skyd en ham”; svarer hun. — ”Det har ingen budt mig før”, siger han. — ”Nej, men det byder jeg dig nu”.

Og nu begyndte lindormen at vånde og klage sig, og den vred og skød sin ormekrop, indtil der lå en lang ormeham på gulvet ved siden af den. Da drog hun sin øverste hvide særk af og kastede den over ormehammen. — ”Skøn jomfru; skyd en særk” sagde han igen. — ”Kong Lindorm, skyd en ham!”. — ”Det har ingen budt mig før”. — ”Men det byder jeg dig nu”. Og med vånden og klagen skød han den anden lange ormeham af sig, og jomfruen lagde sin anden særk over den. — ”Skøn jomfru, skyd en særk”; sagde han igen. — ”Kong Lindorm, skyd en ham!”. — ”Det har ingen budt mig før”. — ”Men det byder jeg dig nu”. Og atter skød han sin ormeham, og jomfruen lagde sin særk over den; og sådan gjorde hun hver gang, indtil der lå ni stygge ormehamme i brudekammeret og en snehvid særk over hver af dem, og lindormen var ikke andet end en stor klump blodigt kød. Da greb hun risene og dyppede dem i lud og piskede hans krop, så meget hun kunne; og da hun havde pisket ham, badede hun ham i sødmælk, og ti isidst slæbte hun ham hen til sengen og lagde ham i sin arm.

Næste morgen tidlig kikkede kongen og hoffolkene ind gennem nøglehullet, for at se, hvad der var blevet af pigen; de turde jo ikke gå derind. Men de kunne ikke se blodspor. Så loppedede de lidt på døren og så gennem sprækken; og dér lå pigen sund og hel i sengen, og den dejligste kongesøn lå ved siden af hende. Og kongen løb og hentede dronningen, og der blev sådan lykønskning over den brudeseng, som der aldrig havde været over en brudeseng. So kom de op og hen i et andet kammer for at blive påklædte – for det kammer så jo dårligt ud – og der blev holdt bryllup på ny med glæde og fryd; og kongen og dronningen havde hende så kær. De vidste aldrig alt det gode, de ville gøre for hende, fordi hun havde frelst deres søn.

-
1. *minde*: samtykke
  2. *lud*: stærk sæbevand
  3. *ris*: birkeris.